

Наукові перспективи
Видавнича група

Перспективи та інновації науки

СЕРІЯ "ПЕДАГОГІКА"

СЕРІЯ "ПСИХОЛОГІЯ"

СЕРІЯ "МЕДИЦИНА"

№(5)39 2024

Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського

Видавнича група «Наукові перспективи»

Луганський державний медичний університет

Громадська наукова організація «Система здорового довголіття в мегаполісі»

Громадська організація «Християнська академія педагогічних наук України»

Громадська організація «Всеукраїнська асоціація педагогів і психологів з
духовно-морального виховання»

*за сприяння КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва",
Центру дієтології Наталії Калиновської*

«Перспективи та інновації науки»

(Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)

Випуск № 5(39) 2024

Київ – 2024

Ivan Horbachevsky Ternopil National Medical University

Publishing Group «Scientific Perspectives»

Luhansk State Medical University

Public scientific organization "System of healthy longevity in the metropolis"

Public organization "Christian Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine"

Public organization "All-Ukrainian Association of Teachers and Psychologists of
Spiritual and Moral Education"

*with the assistance of the KNP "Clinical Hospital No. 15 of the Podilsky District of Kyiv",
Nutrition Center of Natalia Kalinovska*

"Prospects and innovations of science"

(Series "Pedagogy", Series "Psychology", Series "Medicine")

Issue № 5(39) 2024

Kiev – 2024

ISSN 2786-4952 Online

УДК 001.32:1/3](477)(02)

DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39))

«Перспективи та інновації науки (Серія «Педагогіка», Серія «Психологія», Серія «Медицина»)»: журнал. 2024. № 5(39) 2024. С.1486

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.09.2021
№ 1017 журналу присвоєно категорію "Б" із психології та педагогіки**

**Згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 27.04.2023
№ 491 журналу присвоєно категорію "Б" із медицини: спеціальність 222**

Рекомендовано до видавництва Президією громадської наукової організації «Всеукраїнська Асамблея докторів наук з державного управління» (Рішення від 16.05.2024, № 7/5-24)

Журнал видається за підтримки КНП "Клінічна лікарня №15 Подільського району м.Києва", Центру дієтології Наталії Капиновської.

Журнал заснований з метою розвитку наукового потенціалу та реалізації кращих традицій науки в Україні, за кордоном. Журнал висвітлює історію, теорію, механізми формування та функціонування, а, також, інноваційні питання розвитку медицини, психології, педагогіки та. Видання розраховано на науковців, викладачів, педагогію-практиків, представників органів державної влади та місцевого самоврядування, здобувачів вищої освіти, громадсько-політичних діячів.

Журнал включено до міжнародної наукометричної бази Index Copernicus (IC), Research Bible, міжнародної пошукової системи Google Scholar.

Голова редакційної колегії:

**Жукова Ірина
Віталіївна**

кандидат наук з державного управління, доцент, Лауреат премії Президента України для молодих вчених, Лауреат премії Верховної Ради України молодим ученим, директор Видавничої групи «Наукові перспективи», директор громадської наукової організації «Всеукраїнська асамблея докторів наук з державного управління» (Київ, Україна)

Головний редактор: Чернуха Надія Миколаївна — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної реабілітації та соціальної педагогіки Київського національного університету імені Тараса Шевченка (Київ, Україна).

Заступник головного редактора: Торяник Інна Іванівна - доктор медичних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник лабораторії вірусних інфекцій Державної установи «Інститут мікробіології та імунології імені І.І. Мечникова Національної академії медичних наук України» (Харків, Україна);

Заступник головного редактора: Сіданіч Ірина Леонідівна — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна);

Заступник головного редактора: Жуковський Василь Миколайович — доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри англійської мови Національного університету "Острозька академія" (Рівне, Україна).

Редакційна колегія:

1. Бабова Ірина Костянтинівна - доктор медичних наук, професор, професор кафедри дефектології та фізичної реабілітації, ДЗ "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського" (Одеса, Україна)
2. Бабчук Олена Григорівна – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
3. Бахов Іван Степанович — доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри іноземної філології та перекладу Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
4. Балахтар Катерина Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053. Психологія, старший викладач кафедри іноземних мов в Національному університеті ім. О. О. Богомольця (Київ, Україна)
5. Бартењева Ірина Олександрівна - кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (Одеса, Україна)
6. Біляковська Ольга Орестівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, Україна)
7. Вадзюк Степан Нестерович - доктор медичних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України, почесний академік Національної академії педагогічних наук України, завідувач кафедри фізіології з основами біотики та біобезпеки Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського України (Тернопіль, Україна)
8. Вовк Вікторія Миколаївна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки Державного університету ім. Станіслава Сташіца в Пілі (м. Піла, Польща)
9. Гвоздьжєвіч Сильвія — кандидат наук, Державна професійна вища школа ім. Якуба з Парадижу в Гожуві-Великопольському (Польща)
10. Головач Наталія Василівна — кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри управління персоналом та економіки праці Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)

11. Гречановська Олена Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор кафедри філософії та гуманітарних наук Вінницького національного технічного університету (Вінниця, Україна)
12. Гудзь Наталя Іванівна - доктор фармацевтичних наук, професор, ад'юкт кафедри фармації і екологічної хімії Опольського університету, доцент кафедри технологій ліків та біофармації Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького (Львів, Україна)
13. Гуменикова Тамара Рудольфівна — доктор педагогічних наук, професор, директор Придніпурської філії Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
14. Дерстуганова Наталя Вікторівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освіти та управління навчальним закладом Класичного приватного університету (Запоріжжя, Україна)
15. Долгова Олена Миколаївна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
16. Журавльова Лариса Петрівна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри психології Поліського національного університету (Житомир, Україна)
17. Заячківська Оксана Василівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та економічної безпеки Національного університету водного господарства та природокористування (Рівне, Україна)
18. Інжирєвська Леся Анатоліївна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
19. Іванська Олена Михайлівна - кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
20. Кардаш Оксана Любомирівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри комп'ютерних технологій та економічної кібернетики Навчально-наукового інституту автоматизації, кібернетики та обчислювальної техніки Національного університету водного господарства та природокористування (м. Рівне, Україна)
21. Коваленко Олена Михайлівна - кандидат педагогічних наук, провідний науковий співробітник відділу профільного навчання Інституту педагогіки НАПН України (Київ, Україна)
22. Коваль Галина Миколаївна - доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри мікробіології, вірусології, епідеміології з курсом інфекційних хвороб Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)
23. Ковальчук Анна Сергіївна - здобувач ступеня доктора філософії (PhD) за спеціальністю 053 Психологія Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
24. Корильчук Неоніла Іванівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
25. Корнієнко Петро Сергійович - доктор юридичних наук, доцент, адвокат, заступник першого проректора по роботі з коледжами, професор кафедри філософії та соціально-гуманітарних дисциплін Національної академії статистики, обліку та аудиту (Київ, Україна)
26. Кравчук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного та міжнародного права Волинського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк, Україна)
27. Кравчук Людмила Степанівна - кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна», завідувач кафедрою фізичної терапії, ерготерапії, фізичної культури і спорту Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна» (Хмельницький, Україна)
28. Крайник Григорій Сергійович - кандидат юридичних наук, доцент, доцент Житомирського державного університету імені Івана Франка (Житомир, Україна)
29. Левков Анатолій Анатолійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Полтава, Україна)
30. Лігоцький Анатолій Олексійович — доктор педагогічних наук, професор (Київ, Україна)
31. Лисенко Дмитро Андрійович - кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Вінницького національного медичного університету (Вінниця, Україна)
32. Лич (Назарук) Оксана Миколаївна - доктор психологічних наук, доцент, член-кореспондент української академії акмеології, член громадської спілки «Національна психологічна асоціація», доцент кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
33. Макаренко Олександр Миколайович — доктор медичних наук, професор, академік Міжнародної академії освіти та науки, професор кафедри загальномедичних дисциплін Міжрегіональної академії управління персоналом (Київ, Україна)
34. Мальцев Дмитро Валерійович кандидат медичних наук, завідувач лабораторії імунології і молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (Київ, Україна)
35. Марушева Олександра Анатоліївна - доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного управління та інформаційного менеджменту ПВНЗ Університет Новітніх Технологій (м. Київ, Україна)
36. Мельник Володимир Степанович — доктор медичних наук, професор кафедри неврології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця, декан медичного факультету №1 (Київ, Україна)
37. Мігенько Богдан Орестович – кандидат медичних наук, доцент кафедри терапії та сімейної медицини Тернопільського національного медичного університету імені І.Я.Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
38. Мігенько Людмила Михайлівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри внутрішньої медицини №2 Тернопільського національного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України (Тернопіль, Україна)
39. Мідельський Сергій Людвигович – професор, Академік, Президент Регіональної Академії Менеджменту (Казахстан)
40. Міхальський Томаш — доктор наук, доцент кафедри географії регіонального розвитку Гданського університету (Польща)
41. Миргород-Карпова Валерія Валеріївна - кандидат юридичних наук, заступник директора з наукової роботи, старший викладач кафедри адміністративного, господарського права та фінансово-економічної безпеки Сумського державного університету (Суми, Україна)
42. Мочалов Юрій Олександрович - доктор медичних наук, професор, професор кафедри хірургічної стоматології та клінічних дисциплін ДВНЗ «Ужгородський національний університет» (Ужгород, Україна)
43. Нікульчев Микола Олександрович – доктор богословських наук, кандидат філософських наук, професор, доцент кафедри філософії НУ «ОМА» (Одеса, Одеська область, Україна)
44. Помиткін Едуард Олександрович — доктор психологічних наук, професор, провідний науковий співробітник Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Язюна НАПН України (Київ, Україна)
45. Помиткіна Любов Віталіївна — доктор психологічних наук, професор, завідувач кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
46. Попель Оксана Василівна - кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української та іноземної філології Одеського національного технологічного університету (Одеса, Україна)
47. Приходькіна Наталя Олексіївна - доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, адміністрування і спеціальної освіти Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
48. Прокоф'єва Марина Олександрівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри іноземної філології факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
49. Сирник Ярослав - доцент кафедри антропології Вроцлавського університету (Вроцлав, Польща)
50. Трушкіна Наталя Валеріївна - кандидат економічних наук, член-кореспондент Академії економічних наук України, дійсний член Центру українсько-європейського наукового співробітництва, старший науковий співробітник відділу проблем регуляторної політики та розвитку підприємства, Інститут економіки промисловості НАН України (Київ, Україна)
51. Турчинова Ганна Володимирівна — кандидат педагогічних наук, доцент, декан факультету природничо-географічної освіти та екології Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (Київ, Україна)
52. Філіпова Лариса Валеріївна – доктор педагогічних наук, кандидат хімічних наук, доцент, доцент закладу вищої освіти кафедри медичної біохімії та молекулярної біології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, (Київ, Україна)
53. Хохліна Олена Петрівна — доктор психологічних наук, професор, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)
54. Чаусова Тетяна Володимирівна — кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології та особистісного розвитку Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПН України (Київ, Україна)
55. Черська Марія Сергіївна - доктор медичних наук, завідувачка консультативно-діагностичним відділенням Державної Установи «Інститут ендокринології та обміну речовин НАМН України» (Київ, Україна)
56. Чумак Оксана Володимирівна - доктор економічних наук, доцент, науковий співробітник відділу статистики і аналітики вищої освіти Державної наукової установи «Інститут освітньої аналітики», (Київ, Україна)
57. Шевченко Валерія Геннадіївна - кандидат медичних наук, доцент кафедри хірургії #2 Одеського національного медичного університету (Одеса, Україна)
58. Яковницька Лада Савелівна — доктор психологічних наук, доцент, професор кафедри авіаційної психології Національного авіаційного університету (Київ, Україна)

Статті розміщені в авторській редакції. Відповідальність за зміст та орфографію поданих матеріалів несуть автори.

ЗМІСТ

СЕРІЯ «ПЕДАГОГІКА»

Lu Suo

*Pedagogical conditions for the development of pupils' musical and aesthetic culture in a children's music school.....*18

Zenkin M.A., Makatora D.A.

*Teaching of technical disciplines using innovative technologies.....*29

Баб'як Ж.В., Боднар О.І., Плавуцька І.Р., Дудар О.В.

*Інформальна самоосвіта як інструмент вивчення іноземної мови в немовному вищому навчальному закладі.....*38

Баштовенко О.А., Мізюк В.А., Новак Г.Е.

*Розвиток біологічної освіти в контексті stem-освіти.....*47

Біда О.А., Дутка Г.Я., Чичук А.П., Кучай Т.П., Подолян І.П.

*Підготовка учителів до організації профілактики інформаційного насильства в освітньому середовищі.....*59

Бовкун С.А., Корнієнко О.Б., Скоробогата М.В.

*Особливості використання інтерактивних методик у викладанні нарисної геометрії.....*69

Бурчак С.О., Андросенко А.О.

*Педагогічні умови розвитку педагогічної майстерності майбутніх учителів технологій.....*79

Висоцька Т.Й., Бабій І.В.

*Вивчення історії української мови крізь призму шкільного курсу.....*92

Волошина Г.П., Роєнко Л.М.

*Підготовка вчителя початкової школи до застосування креативних технологій у процесі навчання виразного читання на уроках літературного читання.....*108

Гаврилюк С.М.

*Формування етичних цінностей, утвердження доброчесності у професійній самореалізації майбутніх фахівців дошкільної освіти.....*118

Галицька-Дідух Т.В., Романюк В.Л., Задорожня Т.М.

*Використання штучного інтелекту в дистанційному навчанні: психолого-педагогічні умови.....*126

Гнатюк В.В., Щербакова Н.М., Різак Г.В. <i>Екологічна освіта та формування екологічної свідомості: шлях до гармонії з природою.....</i>	143
Гоцинець І.Л. <i>Використання короткометражних художніх фільмів на заняттях з іноземних мови.....</i>	155
Гужанова Т.С., Панченко Є.С. <i>Формування предметно-практичної, технологічної компетентності в нормотипових та дітей з ООП старшого дошкільного віку в процесі конструктивної діяльності.....</i>	166
Демчина Л.І. <i>Модернізація магістерських програм: студентоцентрований підхід.....</i>	179
Добридень О.В., Щєпова Д.Р., Колдунов Я.В. <i>Основні фактори активізації здоров'язберезувального самовизначення особистості у студентському середовищі.....</i>	189
Довгопола Л.І. <i>Природно-заповідний фонд як середовище формування природоохоронної компетентності здобувачів освіти.....</i>	199
Дуганець В.І., Філенко В.М., Ферук Д.С. <i>Аналіз основних шляхів професійного самовдосконалення викладачів фахових дисциплін спеціальності автомобільний транспорт.....</i>	211
Зелінга Ю.О. <i>Критеріальна база вимірювання рівнів сформованості наукового світогляду майбутніх учителів природничо-математичних спеціальностей.....</i>	225
Камбур А.В. <i>Інтеріоризація альтруїстичних стосунків під час навчання у закладі вищої освіти.....</i>	236
Кірман В.К., Добрянська О.М. <i>Розвиток предметно-методичної компетентності вчителів математики адаптаційного циклу в системі післядипломної педагогічної освіти.....</i>	246
Ковба М.О. <i>Операційно-діяльнісний компонент військово-патріотичного виховання старшокласників в Україні (перша чверть ХХІ ст.).....</i>	257
Козак Л.В. <i>Інноваційна діяльність як складова професійної підготовки магістра з дошкільної освіти.....</i>	268

Конопляник О.В., Сергієнко Ю.М., Случак О.І. <i>Танцювальний ексергеймінг як елемент розвитку спритності та координації студентської молоді.....</i>	281
Кочарян А.Б., Безугла Я.І., Макогончук Н.В. <i>Е-навчання у контексті глобальних освітніх тенденцій: стандартизація, доступність та рівність.....</i>	291
Кривцун Н.З. <i>Методологічні засади дослідження української історіографії про педагогічні персоналії зарубіжжя.....</i>	305
Лесик А.С., Коваль К.В. <i>Використання інноваційних методів навчання в системі розвитку фізичних якостей здобувачів початкової освіти.....</i>	315
Малик Ю.І., Никитенко О.В. <i>Використання штучного інтелекту як інноваційного інструменту під час навчання іноземних мов у ЗВО.....</i>	326
Мартиненко С.М., Кузьміч І.Б. <i>Педагогічні умови організації позааудиторної роботи студентів коледжів.....</i>	339
Миколайко В.В. <i>Перспективи використання соціальних мережних технологій в освітньому процесі з фізики в ЗЗСО.....</i>	350
Осаульчик О.Б. <i>Лінгвокраїнознавчі передумови вивчення іноземної мови (на прикладі німецької мови).....</i>	366
Палагута А.М., Сновида В.Є. <i>Роль математичного моделювання в сучасній вищій освіті: використання комп'ютерних програм та інтерактивних платформ для навчання студентів природничих і технічних наук.....</i>	377
Панасенко Е.А. <i>Критичне мислення майбутніх фахівців дошкільної освіти: особливості формування в сучасних умовах.....</i>	387
Перхайло Н.А., Бережна Л.В. <i>Формування медіативної компетентності майбутніх фахівців із соціальної роботи.....</i>	399
Полковніков Я.О. <i>Особливості формування професійної культури майбутніх лікарів-стоматологів на начальному етапі професійної підготовки.....</i>	408

Пріма Р.М., Пріма Д.А.

Потенціал stem-технологій у професійній підготовці майбутніх педагогів.....419

Прокопенко А.О.

Особливості громадянського виховання здобувачів вищої освіти в умовах військової агресії.....426

Рожков В.О.

Теоретичні підходи щодо формування корпоративної культури майбутніх викладачів вищої школи.....436

Савчук Б.П., Вінтоняк О.В., Ковальчук В.М., Плясун Б.В.

Модель університетського комплексу в науково-педагогічному дискурсі....452

Ситнікова О.В.

Готовність майбутніх бакалаврів філології до міжкультурної взаємодії у професійній діяльності.....464

Степанюк С.І., Коваль В.Ю., Грабовський Ю.А., Городинська І.В., Харченко-Баранецька Л.Л.

Спортивні досягнення спортсменів з обмеженими можливостями – випускників факультету фізичного виховання та спорту ХДУ.....472

Сторож В.В.

Кейс-технологія в дошкільній освіті.....485

Сухомлин А.А., Весніна Л.Е., Запорожець Т.М., Сухомлин Т.А., Міщенко І.В.

Робота кафедри фізіології в умовах війни рф проти України.....494

Тарасенко Н.В., Чернецька Ю.І., Кульбаба О.І.

Соціально-педагогічні та соціально-психологічні аспекти збереження та відновлення здоров'я підлітків в реаліях воєнного часу.....504

Файчак Р.І., Марчук С.А., Наливайченко Л.Ю., Оклісвич Л.І.

Вплив дихальних вправ на рівень фізичної підготовленості студентів.....516

Филенко Б.М., Ройко Н.В., Старченко І.І., Проскурня С.А., Черняк В.В.

Патоморфологія очима студентів: проблеми та можливі шляхи їх вирішення.....530

Філіпенко О.В.

Булінг у шкільному середовищі як психолого-педагогічний та соціальний феномен.....538

Форостюк Т.В., Форостюк В.О.

Розвиток творчих здібностей молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва у початковій школі.....551

Харківська А.А.

Модернізація підручника з інформатики нової української школи в умовах діджиталізації (5-7 класи).....562

Хацько В.Е., Балабай А.А., Камінський В.В.

Інтеграція інформаційно-комунікаційних технологій в освітній процес медичних ЗВО для розвитку цифрової компетентності.....572

Хроленко М.В.

Прогнозування перспективних напрямів фахової підготовки майбутніх учителів у контексті формування їхньої екологічної компетентності.....585

Шаров О.О., Гречаник Н.І.

Змістова характеристика громадянської компетентності майбутніх викладачів аграрних закладів вищої освіти.....598

Швець М.А.

Проблеми та перспективи формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів аудіовізуального мистецтва та виробництва у фаховій підготовці.....614

Шевчук Г.Й.

Формування й розвиток soft skills як складник освітнього процесу в закладах вищої освіти.....624

Шемчук В.А.

Теоретичні складники проєктної діяльності формування професійних компетентностей майбутніх юристів закладів вищої освіти.....633

Шемчук В.А., Шемчук О.М.

Проєктування педагогічної моделі формування професійних компетентностей майбутніх юристів у процесі фахової підготовки.....644

Ярхо Т.О., Ємельянова Т.В., Легейда А.В., Легейда Д.В., Медведєв Є.П.

Генералізований виклад сутності моделей систем масового обслуговування: підготовка до єдиного державного кваліфікаційного іспиту. частина 1. СМО з відмовами.....654

СЕРІЯ «ПСИХОЛОГІЯ»

Архипова Т.М.

Профіль особистісних властивостей агресивних підлітків.....669

Бондаревич С.М., Семеннікова С.О.

Дослідження впливу психологічних особливостей на розвиток психосоматичних розладів в умовах високої відповідальності працівників морегосподарської галузі.....685

Бочелюк В.Й., Панов М.С., Козлова А.Г.

Структурні компоненти та загальні показники психологічного благополуччя особистості дитини в умовах військового стану.....699

Бугрій І.О.

Теоретичні засади вивчення гумору як засобу оптимізації функціонального стану особистості 714

Вольнова Л.М.

Психологічна реабілітація пацієнтів під час ремісії: психодіагностика та методи психосоціальної корекції.....727

Гапочка Я.О., Токарева Н.М.

Стратегія розвитку суб'єктності фахівців команди супроводу дитини з ООП.....741

Гельбак А.М.

Розвиток комунікативних навичок майбутніх поліцейських в умовах екофасилітації.....752

Захарова Г.Ф.

Тривога та посттравматичний стресовий розлад під час війни.....761

Іщенко Л.В., Кравчук Н.П.

Теоретичні аспекти дослідження проявів негативних психічних станів дітей старшого дошкільного віку в умовах війни.....777

Караджи О.С.

Психологічні особливості цінностей дорослих-вимушених переселенців з зони збройного конфлікту.....790

Коляда Н.В., Тарасюк Д.І., Клименко А.М.

Корекція деструктивних типів прив'язаності осіб юнацького віку з різними дитячо-батьківськими стосунками.....802

Майструк В.М., Закусило О.Ю.

Інноваційні підходи в логопедії: спецметодика розвитку мовлення у дітей з аутизмом.....810

Марциняк-Дорош О.М., Лозенко А.П., Ковальова О.В., Кононенко О.І., Варіна Г.Б.

Психологічні особливості гіперактивної дитини: вроджена патологія.....820

Пелех І.В.

Особливості психологічної роботи з вагітними жінками.....830

Пересунько Д.С.

Теоретичні аспекти вивчення етапів формування жіночої ідентичності...840

- Підчасов Є.В.**
*Особливості проявів агресивності у молодшому шкільному та підлітковому віці (порівняльна характеристика).....*853
- Пляцко У.М.**
*Формування цінностей особистості: виклики і перспективи.....*864
- Притулик Н.В., Гірченко О.Л.**
*Емоційне вигорання педагогічних працівників закладів середньої освіти Чернігівщини в перший рік російсько-української війни.....*875
- Севост'янов П.О., Клімушев В.В., Клімушева Г.С.**
*Оцінка впливу цифрових інструментів на ефективність психологічного навчання та тренування: перспективи мобільних додатків та веб-платформ.....*886
- Сторожук Н.А.**
*Психологічні особливості формування індивідуального іміджу.....*897
- Стуліка О.Б., Артюх А.М.**
*Психологічні особливості трансформації образу “Я-жінка” в складних життєвих обставинах.....*909
- Сухацька І.Ю.**
*Психологічна підготовка правоохоронців та її вплив на надання першої домедичної допомоги.....*920
- Тимошенко М.П.**
*Тілесно-орієнтована терапія як інноваційний метод роботи психолога.....*930
- Шиліна А.А.**
*Толерантність до невизначеності як чинник успішності виконання професійних завдань поліцейськими в умовах війни.....*940
- Щербакова І.М.**
*Актуальні питання формування психологічної готовності до школи дітей із мовленнєвими порушеннями.....*952

СЕРІЯ «МЕДИЦИНА»

- Gryshchuk B.Ya., Boiko I.V., Shlykov V.V., Višniakov N., Šešok A.**
*Experimental and mathematically modelled temperature characteristic of human knee joint meiscus during radiofrequency resection.....*963
- Mararash H.H., Chornenka Zh.A., Domanchuk T.I., Mohammad Wathek O. Alsalama, Yakovets K.I.**
*Formation of nurse professional competences for the organization of arterial hypertension prevention measures.....*982

Shkurashivska S.V., Shkoruta Dominika Paula Yuriivna, Seniuk Yu.P., Tokaryk H.V., Kuras L.D. <i>Thiamine deficiency, clinical manifestations and treatment of wernicke-korsakoff syndrome.....</i>	993
Strochenko Ye.O. <i>Oral hygiene: problems and perspectives.....</i>	1005
Yefimova N.O. <i>Influence of smoking on the concentration of nitric oxide in the expired air of patients with copd.....</i>	1012
Аверін Д.І., Завізіон В.Ф. <i>Оцінка ефективності метформіну у комбінованому лікуванні раку молочної залози: аналіз патоморфологічних маркерів та розробка математичної моделі прогнозування.....</i>	1019
Афонін Д.М., Бурачик А.І., Жилінський А.П., Журба О.А., Романовський М.Я., Федосюк К.В. <i>Особистий досвід лікування гангренозної ектіми спричиненої pseudomonas aeruginosa в загальній хірургічній практиці.....</i>	1040
Башкірова Н.С., Яшкіна Т.О., Тютюнник А.Г. <i>Тютюнокуріння: аналіз впливу промислових та новітніх пристроїв для куріння на стан здоров'я та виклики для медичної практики.....</i>	1049
Беденюк А.Д., Смачило І.І., Грозик Р.І. <i>Комп'ютерно ангіографічне обґрунтування мініінвазивних методів лікування гнійно некротичних ускладнень синдрому діабетичної стопи... </i>	1064
Бідучак А.С. <i>Комунікаційні напрями оптимізації профілактики та управління конфліктами в системі відносин «керівник-лікар-пацієнт».....</i>	1071
Борисова І.С. <i>Вторинний остеопороз – як медико-соціальна проблема.....</i>	1085
Бугро В.І. <i>Основна проблематика застосування соціального медичного страхування в умовах дії режиму воєнного стану.....</i>	1097
Буров А.М. <i>Роль мікробіоти у розвитку хвороб, таких як алергії, аутоімунні захворювання та захворювання ЦНС.....</i>	1108
Вергун А.Р., Макагонов І.О., Вергун О.М., Кульчицький В.В., Олексюк О.Б., Калитовська М.Б., Мацях Ю.М., Заремба М.О., Жураєв Р.К., Заремба О.О. <i>Ектопія шийки матки на тлі бактеріального вагінозу: аспекти діагностики і комплексного лікування у жінок раннього фертильного віку.....</i>	1120

Височина І.Л., Крамарчук В.В., Тютюнник А.Г. <i>Самооцінка впливу війни та пандемії COVID-19 на випускників медичного закладу освіти.....</i>	1133
Воронцова Т.О., Кучер С.В., Ткачук В.В., Синицька В.О., Чорномидз І.Б., Рогальська Я.В. <i>Вплив антидепресантів на ризик утворення кіст у молочних залозах та яєчниках.....</i>	1144
Гамзатова А.Г., Аліханова М.Е., Кузнецова М.О. <i>Вплив гострого та хронічного стресу на перебіг алергічної реакції.....</i>	1055
Голубчиков М.В. <i>Сучасні зміни та колізії у чинному законодавстві України у сфері соціального страхування медичних працівників.....</i>	1170
Грузєва Т.С. <i>Особливості медичного страхування під час дії режиму воєнного стану та у повоєнний період.....</i>	1181
Гуліч М.П., Петренко О.Д. <i>Проблемні питання забезпечення харчуванням дітей з особливими дієтичними потребами в закладах освіти України.....</i>	1195
Дука Р.В., Дука Ю.М. <i>Характеристика порушень харчової поведінки та складових метаболічного синдрому у пацієнтів з морбідним ожирінням.....</i>	1207
Кальбус О.І., Шастун Н.П., Макаров С.О. <i>Цифрові інструменти в сучасній вищій медичній освіті: перспективи та виклики у XXI столітті.....</i>	1221
Кальбус О.І., Юдіна Т.В., Соміло О.В. <i>Ефективність використання віртуальних симуляцій у навчанні студентів-медиків.....</i>	1233
Камишна І.І., Грабик І.Б. <i>Принципи нейрореабілітації і фізичної терапії при ураженні лицевого нерву.....</i>	1245
Камишна І.І., Кафара Евеліна Маріуш-Едвардівна <i>Особливості нейрореабілітації при паркінсонізмі.....</i>	1253
Клопоцька Н.Г., Цурбан І.В., Щербаков Б.Д., Дзюбенко Ю.Г. <i>Наш досвід застосування посиленого режиму інстиляцій у пацієнтів з бактеріальним кератитом.....</i>	1263
Коваленко В.Л., Коваленко О.Ю. <i>Міждисциплінарний підхід до психосоматичних розладів: можливості персоніфікованого лікування.....</i>	1271

Козлова Ю.В., Фільштинська С.А.

Статеві відмінності перебігу і наслідків COVID-19 (огляд літератури)...1286

Корильчук Н.І., Булатова Н.О.

Запобігання цукровому діабету 2 типу: внесок медсестри-магістра в організацію профілактики.....1296

Лобань Г.А., Фаустова М.О., Кайдашев І.П., Алієва Н.М., Кравченко В.Г., Алієва А.Л.

Сучасний стан епідемічної ситуації з туберкульозу у Полтавській області України.....1304

Макеєнко В.І., Старченко І.І., Прилуцький О.К., Филенко Б.М., Ройко Н.В.

Морфофункціональна характеристика яєчок людини в нормі (огляд літератури).....1316

Марущак М.І., Криницька І.Я., Шмир С.М.

Застосування електрокоагуляції при вітректомії у хворого з відшаруванням сітківки.....1330

Марущак М.І., Криницька І.Я., Шмир С.М.

Безшовна склеротомія у пацієнтів з відшаруванням сітківки після проведення вітректомії.....1338

Мельник А.В., Смірнова О.В., Сулім О.Г.

Біонеорганічна хімія в сучасній медичній освіті.....1345

Мовчан О.В.

Виникнення хіміорезистентності в залежності від щільності лімфоцитів, що інфільтрують пухлину, у пацієнтів з раком молочної залози.....1356

Нечитайло Л.Я., Дзяман О.І., Курас Л.Д.

Особливості використання штучного інтелекту в медицині.....1365

Процюк О.В.

Синергетичний вимір соціального медичного страхування в умовах дії режиму воєнного стану.....1376

Слесарчук В.Ю., Потапова Т.М., Кайдаш С.П.

Обізнаність з питань академічної доброчесності серед здобувачів вищої освіти у Дніпровському державному медичному університеті.....1384

Стасенко А.А.

Вміст локальних рівнів імуноглобулінів, циркулюючих імунних комплексів та цитокінів у хворих на перитоніт.....1393

- Фаустова М.О., Алієва Н.М., Лобань Г.А., Кайдашев І.П., Кравченко В.Г., Алієва А.Л.**
*Профіль фенотипової медикаментозної стійкості до протитуберкульозних препаратів 2-го ряду рифампіцинрезистентних *Mycobacterium tuberculosis*.....*1401
- Ханюков О.О., Калашникова О.С., Сапожниченко Л.В., Смольянова О.В., Яловенко М.І.**
Вивчення клінічної ефективності та безпеки комбінованого препарату калію та магнію в комплексному лікуванні хворих з ішемічною хворобою серця, порушеннями ритму серця та хронічною серцевою недостатністю...1411
- Черемних Г.І., Шульга Н.В., Черватюк А.М.**
Партнерство з громадськими організаціями в медичній освіті: підвищення соціальної відповідальності та розвитку громади.....1425
- Шалько М.Н.**
Пацієнтоцентричність та пацієнтоорієнтованість, щодо надання медичної допомоги вагітним, роділлям, породіллям з дотримання протоколів.....1435
- Шалько М.Н.**
Від пацієнтоорієнтованої медицини до 4п-медицини: задоволеність пацієнтів акушерсько-гінекологічної клініки дотриманням клінічних протоколів.....1444
- Шерстюк С.О., Наконечна С.А., Зотова А.Б., Іваненко М.О.**
Специфіка професійного етикету лікаря у навчанні студентів-медиків.....1453
- Шилов М.В., Костюк О.В.**
Механізми та фактори розвитку резистентності хелікобактерів до антибіотиків: вивчення генетичних та епігенетичних аспектів.....1461
- Якименко Р.О., Сазонова О.М., Черно В.С.**
Краніометрична характеристика шестикутника обличчя людини зрілого віку з різним типом будови лицевого відділу черепа.....1473

УДК 378.013

[https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5\(39\)-189-198](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2024-5(39)-189-198)

Добрідень Оксана Володимирівна кандидат філософських наук, доцент кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук, Дніпровський державний медичний університет, 49044, м. Дніпро, вул. Вернадського, 9, тел.: (097) 001-46-07, <https://orcid.org/0000-0003-3993-9608>

Щепова Діана Романівна кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри філософії, соціології та історії, Дніпровський державний аграрно-економічний університет, 49600, м. Дніпро, вул. С. Єфремова, 25, тел.: (099) 366-61-60, <https://orcid.org/0000-0002-3466-3529>

Колдунов Ярослав Вікторович кандидат філософських наук, викладач кафедри мовної підготовки та гуманітарних наук, Дніпровський державний медичний університет, 49044, м. Дніпро, вул. Вернадського, 9, тел.: (067) 502-99-79, <https://orcid.org/0009-0003-6637-8807>

ОСНОВНІ ФАКТОРИ АКТИВІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТОСТІ У СТУДЕНТСЬКОМУ СЕРЕДОВИЩІ

Анотація. У статті розглядаються основні фактори активізації здоров'язбережувального самовизначення особистості у студентському середовищі на підставі аналізу провідних чинників вмотивування студентської молоді до усвідомленого дотримання норм здоров'язбережувальної культури.

Стверджується, що будь-які навчально-виховні заходи із залучення студентів до здорового способу життя не матимуть ефективних стійких результатів і носитимуть характер розважальних, якщо світоглядне позиціонування студента не спиратиметься на свідоме здоров'язбережувальне самовизначення.

Пропонується розглядати здоров'язбережувальне самовизначення як усвідомлену потребу у психічній і фізіологічній життестійкості з подальшим формуванням першорядного опорного алгоритму здоров'язбережувальної поведінки.

Наголошується, що стартові мотиви здоров'язбережувального самовизначення студентської молоді необхідно розглядати крізь призму професійно-орієнтованих, естетичних, іміджевих, релігійних, етичних і духовно-інтелектуальних смислів.

Звернено увагу на те, що стартові мотиви здоров'язбережувального самовизначення мають спонукаючу і сенсоутворюючу природу.

Стверджується, що одним з головних завдань закладу вищої освіти є збільшення духовно-інтелектуального потенціалу студентської молоді, який автоматично активізуватиме здоров'язбережувальне самовизначення на засадах високого рівня культури і освіченості, критичного мислення і здоров'язбережувальних знань.

Пропонується розробити на національному рівні освітню програму міждисциплінарного курсу, основна мета якого – розвиток здоров'язбережувальних навичок для орієнтування у вирії ризиків сучасного світу, та запровадити його викладання у закладах вищої освіти. Вкрай необхідним вважається розширення курсу з безпеки життєдіяльності у закладах вищої освіти. Нарощування потенціалу курсу з безпеки життєдіяльності можливо забезпечити завдяки розширенню тематики курсу з огляду на ризики, які встають перед сучасною людиною, і залученню фахівців з різних галузей для набуття студентами різнопланових компетентностей.

Ключові слова: здоров'язбережувальне самовизначення, здоров'язбережувальна культура, цілісність особистості, самореалізація, самоорганізаційний потенціал, здоров'язбережувальна мотивація, студентське середовище

Dobryden Oxana Volodymyrivna PhD in social philosophy, associate professor, the department of Language training and Humanities, Dnipro State Medical University, 49044, Dnipro, Vernadsky St., 9, tel.: (097) 001-46-07, <https://orcid.org/0000-0003-3993-9608>

Shchepova Diana Romanivna PhD in pedagogy, associate professor, head of the department of philosophy, sociology and history, Dnipro State Agrarian and Economic University, 49600, Dnipro, S. Efremov St., 25, tel.: (099) 366-61-60, <https://orcid.org/0000-0002-3466-3529>

Koldunov Jaroslav Viktorovych PhD in social philosophy, the department of Language training and Humanities, Dnipro State Medical University, 49044, Dnipro, Vernadsky St., 9, tel.: (067) 502-99-79, <https://orcid.org/0009-0003-6637-8807>

THE MAIN FACTORS FOR ACTIVATION OF HEALTH-PRESERVING SELF-DETERMINATION OF THE PERSONALITY IN THE STUDENT ENVIRONMENT

Abstract. The article examines the primary factors contributing to the activation of health-preserving self-determination among individuals in the student environment, drawing upon an analysis of the key motivators influencing student adherence to health-preserving cultural norms.

It argues that educational endeavors targeting student engagement in healthy lifestyles will lack sustained effectiveness and be merely entertaining unless students' worldview is rooted in conscious health-preserving self-determination.

It is proposed to consider health-preserving self-determination as a conscious need for mental and physiological vitality, leading to the subsequent development of a primary reference algorithm for health-preserving behavior.

It is emphasized that the initial motives driving health-preserving self-determination in student youth must be viewed through the lenses of professionally-oriented, aesthetic, image-based, religious, ethical, and spiritual-intellectual meanings.

Attention is drawn to the motivating and sense-creating nature of the initial motives behind health-preserving self-determination.

It is argued that one of the primary objectives of higher education institutions is to enhance the spiritual and intellectual potential of student youth, thereby fostering health-preserving self-determination through a high level of culture and education, critical thinking, and health knowledge.

It is proposed to develop, at the national level, an interdisciplinary educational program aimed at expanding health-saving skills for navigating the whirlwind of risks in the modern world and to introduce its teaching in institutions of higher education. It is considered extremely necessary to expand the life safety course in institutions of higher education. Increasing the potential of the life safety course can be ensured by expanding the scope of course content to address the risks faced by modern people and by fostering the participation of specialists from various fields to enable students to acquire diverse competencies.

Keywords: health-preserving self-determination, health-preserving culture, personal integrity, self-realization, self-organizational potential, health-preserving motivation, student environment

Постановка проблеми. У сучасному педагогічному дискурсі питання вибудовування цілісності особистості посідає особливе місце. І це є зрозумілим з огляду на прямий вплив властивостей цілісно розвиненої особистості на якість її професійної, творчої та соціальної самореалізації. В контексті зазначеної проблематики вкрай важливою темою для дискусії є основні фактори впливу на здоров'язбережувальне самовизначення молодого покоління, оскільки саме стан фізичного і психічного здоров'я є незамінною базовою умовою формування цілісності особистості.

Розглядаючи здоров'я як антропологічний чинник самовизначення людини, українська дослідниця О.Є. Гомілко слушно зазначає, що «здоров'я задає культурний стандарт людському існуванню» [1, с. 35]. З такою тезою складно не погодитись, тому що «головними індикаторами здоров'язбережувальної культури є поєднання особистої системи цінностей і духовного потенціалу, рівня загальної культури та освіченості, критичного мислення і рівня інформованості у пов'язаних із здоров'язберіганням сферах» [2, с. 656]. Формування здоров'язбережувальної культури – дуже складний процес, передусім з точки зору світоглядного самовизначення. Це одночасно і свідоме

кропіткє щоденне боріння із власними шкідливими звичками і нездоровими спокусами, які надмірно продукує суспільство споживання, і задоволення від отриманих результатів, що сприяють самореалізації у всіх сферах. Активній фазі у формуванні здоров'язбережувальної культури передує здоров'язбережувальне самовизначення особистості. На превеликий жаль, здебільшого, усвідомлення необхідності вести здоровий спосіб життя відбувається внаслідок виникнення хронічних хвороб, що автоматично призводить до тимчасового або довічного зниження ефективності у професійній, творчій та соціальній самореалізації. Таким чином, дуже важливим для освітньої спільноти є просування таких форм мотивації, які активують здоров'язбережувальне самовизначення молодого покоління, аби на ранніх етапах формування цілісності особистості забезпечити укорінення її фундаментального, сенсоутворюючого, здоров'язбережувального форпосту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізу феномену самовизначення особистості приділяється значна увага з боку вітчизняних і зарубіжних дослідників і, здебільшого, дослідницький інтерес обертається навколо різноманітних аспектів професійного самовизначення. Доволі поширеними є звернення науковців до проблематики релігійного, родинного, соціального та інших видів самовизначення.

Утім, у багатогранній системі самовизначень особистості недостатньо дослідженою залишається проблематика, пов'язана із чинниками активізації здоров'язбережувального самовизначення особистості, з яких розпочинається осмислена стартова здоров'язбережувальна діяльність людини. В межах досліджуваної теми на особливу увагу заслуговують наукові доробки таких вітчизняних вчених: О. Є. Гомілко вказує на хворобу та здоров'я як антропологічний чинник самовизначення людини, Я. С. Фруктова наголошує на особливій ролі медіа у формуванні ідентичностей сучасної молоді, І. Морщакова розглядає самовизначення особистості у системі взаємовідносин «людина-світ» у рамках філософії вітакультури, Т.І. Автономова зображує природу самовизначення людини в інформаційному суспільстві, К. А. Рибалочка вважає самовизначення особистості як основний фактор усвідомлення сенсу діяльності, О.М. Легун пов'язує самовизначення із розумінням власного призначення і формуванням сенсу життя особистості.

Мета статті – сформулювати основні фактори активізації здоров'язбережувального самовизначення особистості у студентському середовищі на підставі аналізу провідних чинників вмотивування студентської молоді до усвідомленого дотримання норм здоров'язбережувальної культури.

Виклад основного матеріалу. Проблема активізації здоров'язбережувального самовизначення студентської молоді стає дедалі актуальнішою. Огляд сучасної міждисциплінарної наукової сфери щодо залучення молоді до здорового способу життя свідчить, що чимало науковців підтримують думку таких українських дослідників як Б.Т. Долинський і В. В. Борщенко, які

вивчаючи здоров'язбережувальну парадигму в педагогічному процесі вищої школи, прийшли до висновку, що «у педагогів вищої школи відсутні чіткі орієнтири і реальні можливості для повномасштабної виховної роботи з метою збереження і зміцнення здоров'я студентів; відсутня універсальна сучасна педагогічна технологія оздоровлення студентів, що реально охоплювала б всі аспекти їхньої життєдіяльності і була спрямована на ефективне вирішення питання зміни образу життя й формування потреби в здоровому образі життя» [3, с. 124]. Погоджуючись із твердженням науковців, окремо зазначимо, що будь-які навчально-виховні заходи із залучення студентів до здорового способу життя не матимуть ефективних стійких результатів і носитимуть характер розважальних, якщо світоглядне позиціонування студента не спиратиметься на свідоме здоров'язбережувальне самовизначення. Отже, вважаємо доцільним, насамперед, розглянути сутність здоров'язбережувального самовизначення та основні чинники його активізації, аби сприяти ефективному застосуванню навчально-виховного потенціалу закладів вищої освіти.

У вітчизняній науковій думці спостерігається солідарність щодо значущості самовизначення в цілому, поза здоров'язбережувальним контекстом. Так, зокрема, М. Д. Прищак наголошує, що «самовизначення є системоутворювальним чинником розвитку суб'єктності особистості в студентський період. Самовизначення надає суб'єктності цілісності, визначеності, спрямованості, системності, мотиваційності, ціннісно-сислової обумовленості, визначеності» [4]. Попередню тезу продовжує І. Морщакова: «Процес самовизначення – це діалог зовнішнього і внутрішнього світів, у якому впорядкування першого як життєвої реальності веде до розвитку другого як психодуховної даності» [5, с. 33]. Аналіз основних факторів формування професійного, родинного та інших видів самовизначення дозволяє констатувати, що матриця самовизначення, незалежно від класифікаційного напрямку, формуватиметься за більш-менш схожою схемою. Різниця полягатиме виключно у смислових контентях. Якщо ж брати до уваги, що у системі самовизначень за своєю пріоритетністю завжди домінуватиме здоров'язбережувальне самовизначення як таке, від якого залежить якість конструювання всіх інших системних самовизначень, то слід від початку у дефініцію закладати посилання на першорядність саме цього виду самовизначення.

Отже, пропонуємо виходити з того, що здоров'язбережувальне самовизначення – усвідомлена потреба у психічній і фізіологічній життєстійкості з подальшим формуванням першорядного опорного алгоритму здоров'язбережувальної поведінки.

Важливим сенсоутворюючим атрибутом здоров'язбережувального самовизначення є його початковий смисловий імпульс, який згодом перетворюється на стартовий мотив. Комунікація у студентському середовищі та практика соціопитувань на базі Дніпровського державного медичного

університету та Дніпровського державного аграрно-економічного університету дозволяє стверджувати, що стартові мотиви здоров'язбережувального самовизначення студентської молоді необхідно розглядати крізь призму професійно-орієнтованих, естетичних, іміджевих, релігійних, етичних і духовно-інтелектуальних смислових імпульсів. Розглянемо більш детально їх сенсоутворюючу сутність.

Професійно-орієнтовані. Яскравим прикладом професійно-орієнтованих стартових мотивів у здоров'язбережувальному самовизначенні є орієнтування студентів на ту проблематику, яка є для них близькою з точки зору викладання профільних дисциплін у обраному навчальному закладі. Володіння знаннями про потенційні ризики для життя стає поштовхом для здоров'язбережувального самовизначення. Так, приміром, згідно з опитуваннями студенти-медики здебільшого декларують свої прагнення щодо здоров'язбереження у напрямку превентивної медичної діагностики, оскільки захворюванням краще запобігати, ніж лікувати. З тих самих профілактичних позицій студенти-медики достатньо обізнані у питаннях вітамінно-мінеральних комплексів, нормах лабораторних досліджень тощо. У студентів – аграріїв здоров'язбереження асоціюється, передусім, із якістю вживаних продуктів харчування. Як свідчать опитування, студенти Дніпровського державного аграрно-економічного університету добре обізнані у питаннях допустимих норм нітратів в овочах і фруктах, компетентні з теми класифікації харчових добавок і їх впливу на організм людини, а також у питаннях лабораторних приладів для вимірювання шкідливих речовин у продуктах рослинництва і тваринництва тощо.

Слід також зазначити, що хоча *професійно-орієнтовані* мотиви і активізують здоров'язбережувальне самовизначення, але обізнаність студентів щодо здоров'язбереження в рамках професійного зацікавлення однозначно виглядає одномірною і не охоплює весь контент потенційних викликів, що встають перед людиною, яка прагне вести здоровий спосіб життя. Отже, початковий смисловий імпульс для професійно-орієнтованих стартових мотивів здоров'язбережувального самовизначення: бажання застосувати часткові компетентні знання.

Демонстративні (іміджеві, естетичні). Іміджеві мотиви передбачають інвестиції у власне здоров'я з прагненням до демонстративної приналежності до кола успішних людей (відвідування спортивно-оздоровчих комплексів, SPA-центрів тощо). Тобто кінцева ціль – не стільки здоров'я, скільки психологічне задоволення від приналежності до ритуалів успішності.

Важливими у контексті демонстративної поведінки є висновки, яких дійшла Я. С. Фруктова, вивчаючи формування ідентичностей сучасної молоді: «У потоці різноманітних зразків для наслідування, які пропагуються, навіюються, нав'язуються «лідерами думок», особистість намагається наблизити реальну ідентичність до ідеальної, нормативної, в той же час збільшити розрив між реальною й «негативною» ідентичністю. Це досягається

шляхом маніпулювання пропонованою ідентичністю у віртуальній соціальній взаємодії. Аналогічні прийоми самопрезентації молодь апробує у реальній взаємодії, як правило з меншим успіхом, що призводить до амбівалентності, ресоціалізації, необ'єктивним рівнем домагань» [6, с. 416]. Підтримуючи позицію авторки, зауважимо, що демонстративні мотиви здоров'язбережувального самовизначення можуть обернутися ризиками для психоемоційного стану особистості внаслідок неотримання очікуваного результату в інших сферах життєдіяльності.

Початковий смисловий імпульс для демонстративних стартових мотивів здоров'язбережувального самовизначення: бажання відчувати себе успішним, прагнення монетизувати естетику власного тіла, відчуття страху перед хворобами, перед неуспішністю у професійній і особистісній сфері внаслідок захворювань тощо.

Релігійні. Навіть не заглиблюючись у лабіринти богослов'я, є зрозумілим, що категорії «здоров'я» і «релігія» тісно пов'язані між собою. З одного боку, релігія, як жоден інший соціальний інститут, представляє прагнення до духового зростання як обов'язок віруючої людини. З іншого боку, розуміння себе як творіння за образом Бога, вимагає від віруючої людини дотримання здорового способу життя, оскільки не слідкувати за власним здоров'ям, шкодити йому, означає нищити творіння Бога. Початковий смисловий імпульс для релігійних стартових мотивів здоров'язбережувального самовизначення: віра.

Етичні. Етичні мотиви здоров'язбережувального самовизначення ґрунтуються на потребі не зашкодити іншим, передусім мова йде про родину. Турбота про власне здоров'я, аби не перетворитися на тягар для близьких людей у разі хвороби.

Подібне ставлення до опікування власним здоров'ям є зрозумілим з огляду на зусилля віднайти себе, віднайти користь у самому факті свого існування. Доречне спостереження з цього приводу робить Т.І. Автономова: «нестійке, і подекуди жорстке соціальне середовище, яке обумовлене новими економічними, культурними та освітніми чинниками вимагають від людини нового ставлення до себе, власного «Я», розуміння самої себе. Адже, «зовнішня» нестійкість змушує людину шукати нові духовні джерела для розуміння сенсу власного життя, задля власного самовизначення та самореалізації в світі» [7].

Початковий смисловий імпульс для етичних стартових мотивів здоров'язбережувального самовизначення: почуття обов'язку і відповідальності.

Духовно-інтелектуальні. На відміну від інших стартових мотивів духовно-інтелектуальні є багатогранними і вбирають в себе всі переваги професійно-орієнтованих, релігійних і етичних смислових імпульсів, оскільки вони передбачають поєднання моральних принципів особистості з високим рівнем освіченості, що гарантовано сприятиме розвитку критичного мислення.

На засадах моралі, знань і критичного мислення здоров'язбережувальне самовизначення стартуватиме з потреби гармонійного існування душі, тіла і розуму.

Вивчення стартових мотивів здоров'язбережувального самовизначення студентської молоді дозволяє констатувати, що цілеспрямована робота педагогів закладів вищої освіти у сфері здоров'язбереження відіграє провідну роль. У порівнянні із можливостями педагогів закладів середньої освіти, педагогам закладів вищої освіти відкритий ширший спектр можливостей, оскільки у вже дорослому і різносторонньо вмотивованому студентському середовищі існує набагато більше засобів для ефективного впровадження навчально-виховного потенціалу. На думку І.В. Нікітіної «суттєвим фактором, що впливає на процес самовизначення молоді в умовах навчально-виховного процесу є система мотивації середовища вищого навчального закладу. Вона або сприяє розвитку індивідуальності студента, формуючи творчий підхід до себе та свого майбутнього, до можливостей самореалізації, або загальмовує розвиток, задаючи жорстку, одномірну ситуацію самореалізації, ригідний підхід до себе та свого майбутнього» [8, с. 193].

Слід зазначити, що автори статті звернулись до вивчення проблеми стартових мотивів здоров'язбережувального самовизначення студентської молоді до початку війни в Україні. Гіркі наслідки війни зумовлюють необхідність щодня долати психосоціальну кризу, яка, серед іншого, характеризується смисловим викривленням у системі стартових мотивів студентської молоді. Замість потреби у здоров'ї закріплюється потреба у виживанні, відбувається мало не безперервна активізація інстинкту самозбереження, що дорівнює перебуванню у стані хронічного стресу. В такій ситуації вкрай важливим є самоорганізаційний особистісний потенціал як вміння конструктивно адаптуватися до складних умов і обставин.

Як слушно зазначає Н.В. Зимівець, «розвиток особистісного потенціалу можна розглядати як особистісне зростання суб'єкта, що є результатом дії трьох груп чинників: внутрішні психологічні фактори, зовнішні середовищні фактори, цілеспрямовані розвивальні впливи (соціальне виховання)» [9, с. 39]. Через те, що наразі зовнішні об'єктивні фактори є стресоутворюючими, у закладах вищої освіти необхідно докладати ще більше зусиль щодо активізації у молоді духовно-інтелектуальних мотивів за допомогою соціального виховання не тільки вже у світлі здоров'язбережувального самовизначення, а і з метою навчити компетентно протистояти загрозам сучасного світу за допомогою систематичної самодисципліни власних фізіологічних, когнітивних і морально-психологічних станів.

Вкрай необхідним вважаємо і розширення курсу з безпеки життєдіяльності у закладах вищої освіти. Нарощування потенціалу курсу з безпеки життєдіяльності можливо забезпечити завдяки розширенню тематики курсу з огляду на ризики, які встають перед сучасною людиною, і залученню фахівців

з різних галузей для набуття студентами різнопланових компетентностей. Справедливим з цього приводу є твердження Ісакової О.І., яка зазначає «Безперспективність і неефективність риторичної і декларативної пропаганди здорового способу життя проявляється в її зіткненні з реальним емпіричним досвідом педагогів, психологів, медичних і соціальних працівників, соціологів і філософів, що свідчить про неухильне погіршення здоров'я молоді в усіх аспектах (в духовно-моральному, психологічному і тілесно-фізичному)» [10, с. 281]. Тільки міждисциплінарність курсу з безпеки життєдіяльності дозволить студентам різних професійних спрямувань здобути професійні навички у сфері здоров'язбереження.

Висновки. Стартові мотиви, активізуючи здоров'язбережувальне самовизначення, мають спонукаючу і сенсоутворюючу природу. В цілому смисли стартових мотивів вважаємо доцільним розглядати у контексті діалектики етичного і демонстративного, з чого випливає, що одним з головних завдань закладу вищої освіти є збільшення духовно-інтелектуального потенціалу студентської молоді, який автоматично активізуватиме здоров'язбережувальне самовизначення на засадах високого рівня культури і освіченості, критичного мислення і здоров'язбережувальних знань.

З метою збереження здоров'я студентської молоді вважаємо доцільним розробити на національному рівні освітню програму міждисциплінарного курсу, основна мета якого – розвиток здоров'язбережувальних навичок для орієнтування у вирії ризиків сучасного світу, та запровадити його викладання у закладах вищої освіти.

Література:

1. Гомілко О. Є. Хвороба та здоров'я як антропологічний чинник самовизначення людини // Здоров'я, медицина та філософія: стратегії виживання : матеріали ІХ Міжнародного симпозіуму з біоетики, 15-16 квітня 2021 р., м. Київ. Київ: Графіка і дизайн, 2021. С. 35-36.
2. Добридень О. В., Колдунов Я.В. Педагогічні підходи до розвитку духовного потенціалу студентів-медиків у світлі формування здоров'язбережувальної культури майбутнього лікаря // Актуальні питання у сучасній науці. 2024. №2(20). С. 649-658.
3. Долинський Б.Т., Борщенко В. В. Здоров'язбережувальна парадигма в педагогічному процесі вищої школи // Формування компетентності індивідуального здоров'язбереження: теорія і практика в освітніх процесах: монографія. Київ, «Майстерні магістеріуму», 2020. С. 122-134.
4. Прищак М. Д. Період дорослішання (студентський вік) як етап «зустрічі» та взаємопосилення самовизначення та суб'єктності особистості. Матеріали науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, 31 травня 2022 р., м. Вінниця. 2022. Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-inkonf/all-inkonf-2022/paper/view/14859>
5. Морщакова І. Самовизначення особистості у системі взаємовідносин «людина-світ» у рамках філософії вітакультури // Психологія і суспільство. 2008. №1. С. 25-34.
6. Фруктова Я. С. Роль медіа у формуванні ідентичностей сучасної молоді: теоретико-методологічний та практичний аспекти // Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в ХХІ столітті: міжнар. період. зб. наук. пр. за заг. ред. В. П. Бабича. Харків: Вид. Стиль, 2019. С. 415-419.